

LTH:s kansli
Christina Åkerman
Avdelningschef, Kvalitetsstöd

Beslut – kvalitetssäkring av forskarutbildningsämnen på LTH

Bakgrund

LTH:s kvalitetssäkring av forskarutbildning grundar sig i Lunds universitets policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling, vilken anger att kvalitetssäkringen ska utgå från elva specificerade kvalitetskriterier, att alla utbildningar inom Lunds universitet ska ha genomgått en utvärdering inom ramen för en sexårs-cykel med start 2019, och att dessa bör innehålla extern medverkan.

För forskarutbildning inom LTH valdes att först och främst prioritera de aspekter av kvalitet som syftar till att säkerställa att doktorandernas utbildning utformas och genomförs i enlighet med lagar och förordning. Efter en tids utredningsarbete och en remiss inom LTH, fattades ett inriktningsbeslut i april 2019 om kvalitetssäkring av forskarutbildningen (STYR 2019/702). Detta innefattade dels beslut att införa några kvalitetssäkrande processer som säkerställer kvaliteten för enskilda doktoranders utbildning men också inriktningsbeslut om att införa en mer strukturell kvalitetssäkring av enskilda forskarutbildningsämnen.

I det här beslutet förtydligas hur kvalitetssäkring av ett forskarutbildningsämne ska ske, med utgångspunkt från existerande komponenter för kvalitetssäkring vid LTH.

Komponenter i LTH:s kvalitetssäkring

Det finns ett antal strukturer som kvalitetsarbetet grundar sig på, dels via organisation och den ansvarsfördelning som specificeras av LTH:s arbetsordning samt tillhörande fördelning av beslutsbefogenheter, och dels genom gemensamma processer inom fakulteten.

Organisation

Forskarutbildningsnämnden (FUN) har ett övergripande ansvar för forskarutbildningen som organiseras inom forskarutbildningsämnen på LTH:s institutioner. Kontakten mellan FUN och institutioner sker främst via de granskningsgrupper där enskilda forskarutbildningsledare inom FUN samverkar med hela eller delar av institutioner, representerade av studierektor. Granskningsgrupperna har främst en formell roll inför beslut om betygsnämnd och opponent, men har också en mer informell roll där FU-ledare samlar granskningsgrupperna för diskussion och erfarenhetsutbyte.

Processer för kvalitetssäkring

LTH har ett antal fakultetsgemensamma kvalitetssäkringsprocesser. Nedan anges ett urval som ses kunna bidra med information till en samlad bild av kvaliteten inom forskarutbildningen.

Kursutbud och fastställande av kursplaner

Varje forskarutbildningsämne har ett ansvar för att se till att doktoranderna har ett relevant kursutbud för sin utbildning. LTH erbjuder en del fakultetsgemensamma kurser som berör generella färdigheter, exempelvis: kommunikation, projektledning och akademiskt skrivande. I det fakultetsgemensamma kursutbudet ingår en introduktionskurs som är obligatorisk för nyantagna doktorander.

Alla kursplaner bereds och fastställs enligt en fakultetsgemensam process, där kursplaner fastställs av forskarutbildningsledare efter granskning. Fakultetsgemensamma kurser godkänns i forskarutbildningsnämnden.

Individuella studieplaner och deltidstavstämning

De individuella studieplanerna är centrala för dokumentation och uppföljning av enskilda doktoranders utbildning. Vid LTH har planerna sedan flera år en struktur för att möjliggöra att följa upp och dokumentera hur doktoranden uppnår examensmålen i högskoleförordningen. År 2020 uppdateras ISP-mallen för att ytterligare stärka upp detta perspektiv. I den nya versionen förtydligas också frågor som berör internationalisering och karriärplanering.

Deltidstavstämningen infördes i oktober 2019 och syftar till att möjliggöra en värdering huruvida doktorandens utbildning har sådan struktur att det bedöms som troligt att doktoranden kan uppnå examensmålen i högskoleförordningen eller om några förändringar rekommenderas. Deltidstavstämningen utgår från information i den individuella studieplanen där resultaten från avstämningen också dokumenteras. Bedömningen genomförs av en extern part som inte har en direkt roll i doktorandens utbildning.

Beslut om betygsnämnd och opponenter samt förhandsgranskning av avhandling

Inför en disputation beslutar LTH:s forskarutbildningsledare om betygsnämnd och opponenter på delegation från FUN. I granskningen deltar den granskningsgrupp som FU-ledaren samordnar. Granskningen ska säkerställa att valet av betygsnämnd/opponent möter skrivningar i LTH:s riktlinjer samt att jävsfrågor beaktats.

Från och med hösten 2020, ska utsedd betygsnämnd och opponenter genomföra en förhandsgranskning av avhandlingen före disputation. Syftet med denna process är i första hand att bedöma huruvida avhandlingen är möjlig att försvara vid disputationen.

Enkätstudier

LTH har genomfört ett antal doktorandenkäter där den senaste, som genomfördes 2019, hade ett tydligt syfte att följa upp att doktoranderna har likvärdiga förutsättningar att genomföra sina studier utifrån finansieringsform, kön, modersmål och institutionstillhörighet.

Under våren 2020 genomförs en handledarenkät var syfte är att undersöka förutsättningarna för handledarnas arbete och som anknyter till frågeställningar från doktorandenkäten.

Det planeras att dessa enkätstudier ska genomföras återkommande, vart tredje år.

Uppföljning av nya processer

I samband med att LTH införde några deltidstavstämning och förhandsgranskning i oktober 2019, fick FU-ledarna i uppdrag att följa upp dessa ett år efter införandet.

Kvalitetssäkring av ett forskarutbildningsämne

LTH:s kvalitetssäkringsprocesser har hittills fokuserat på de kvalitetskriterier som explicit fokuserar på doktorandernas lärande och utbildningens innehåll gentemot examensmålen i högskoleförordningen.

Det saknas emellertid en mer strukturell kvalitetssäkring av enskilda forskarutbildningsämnena i enlighet med LU:s kvalitetspolicy. Även om de stora delarna av det systematiska kvalitetssäkringsarbetet sker nära doktoranderna och i relation med den enskilde doktorandens utbildning i enlighet med individuella studieplanen, finns det även ett behov att följa upp forskarutbildningen och forskarutbildningsmiljön för ett enskilt ämne relativt den allmänna studieplanen. I LTH:s beslut om kvalitetssäkring (STYR 2019/702) har det därför beslutats att vissa av de kvalitetskriterier som berör utbildningens innehåll, inte ska bedömas för enskilda doktorander utan snarare på ämnesnivå:

- att jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv främjas i utbildningen
- att ämnesrelevanta kunskaper i hållbar utveckling främjas i utbildningen
- att utbildningen ska vara relevant för studenterna/doktoranderna samt svarar mot samhällets behov
- att internationalisering och internationella perspektiv främjas i utbildningen

Kriterier som berör utbildningens relevans för doktorander och samhällets behov, respektive internationalisering, berörs i viss mån i de individuella studieplanerna, men kan med fördel summeras och kompletteras på en mer strukturell nivå gentemot följande formuleringar i LU:s policy.

Vissa andra kvalitetskriterier i LU:s policy betraktar förutsättningar för utbildningen exempelvis resurser och kompetens/kompetensutveckling för lärare och handledare respektive infrastruktur. Dessa kommer att följas upp separat i rektors dialog med institutionerna och omfattas inte av detta beslut.

Plan

Kvalitetssäkring av forskarutbildningsämnen genomförs i två steg. Det första steget är en intern uppföljning som utgår från FU-ledarnas uppdrag att följa upp de nya processerna för deltidsavstämning och förhandsgranskning. Syftet är att skapa en första bild av kvaliteten för respektive forskarutbildningsämne och arbetet på institution.

Efter ett par år genomförs en ny uppföljning eller utvärdering när processerna för forskarutbildningens kvalitetssäkring har blivit än mer etablerade.

Uppföljning år 2021

En uppföljning planeras 2021 vilken baseras på underlag från de processer som finns vid fakulteten. I det här läget bör en del doktorander ha nått cirka halvvägs i utbildningen och genomgått deltidsavstämning. Ett antal doktoranders avhandlingar bör också ha genomgått förhandsgranskning.

Det kommer inte att vara möjligt att dra några säkra slutsatser kring de nya processernas effektivitet, men det kan ändå vara en god idé att göra en mindre uppföljning för att redan nu upptäcka eventuella behov av förändringar.

Från fakulteten sammanställs ett dataunderlag och varje institution skriver en kortfattad rapport som reflekterar kring ett antal frågor för de forskarutbildningsämnena som ligger på institutionen.

Innehåll/syfte

- Allmän bild av forskarutbildningsämnena och miljön, exempelvis
 - Doktorandgruppen (storlek)
 - Handledargruppen (storlek)
 - Kursutbud
 - Forskning inom miljön
 - Relevanta slutsatser från genomförda enkäter angående forskarutbildningsmiljön
 - Relevanta slutsatser från RQ20 som berör forskarutbildningsmiljön
- Sammanfattande bild av studenternas måluppfyllelse baserat på genomförda deltidsavstämningar och förhandsgranskning
- Jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen
- Hållbar utveckling i forskarutbildningen
- Arbetsmarknadsperspektivet i forskarutbildningen
- Internationalisering i forskarutbildningen
- Kursutvärdering inom forskarutbildningsämnet. Genomförs kursutvärderingar? Sammanfattande bild av utfallet.

Underlag

- Årsrapporter 2015, där alla institutioner reflekterade kring sina forskarutbildningsämnen i relation till UKÄ:s modell för utbildningsutvärdering
- Resultat från UKÄ:s utvärdering för relevanta ämnen
- Individuella studieplaner för doktoranderna, vilka innehåller viss information om internationalisering, karriärplanering och genomförda deltidsavstämningar 2020 och 2021
- Genomförda förhandsgranskningar under 2020 och 2021
- Doktorandenkät
- Handledarenkät
- RQ20 - rapporter
- Statistik, exempelvis
 - Antal doktorander per ämne
 - Doktorander per handledare

Process

- Fakulteten sammanställer ett dataunderlag som delges LTH:s institutioner (se ovan).
- Varje institution lämnar in en kortfattad rapport till FUN. I rapporten ska det finnas utrymme för en inlägga från institutionens doktorandrepresentanter med kommentarer på innehållet.

De ämnen som deltagit i UKÄ:s utvärdering av forskarutbildning under 2017-2020 har redan blivit granskade och för dessa behöver institutionen enbart reflektera över hållbar utveckling och internationalisering samt i vilken mån deltidsavstämning och förhandsgranskning har genomförts.
- Rapporterna diskuteras inom granskningsgruppen mellan FU-ledare och studierektorer.
- Institutionernas rapporter och FU-ledarnas slutsatser presenteras i FUN. I denna sammanställning presenteras även en sammanfattning av kursutvärderingar för gemensamma forskarutbildningskurser på LTH.
- FUN tar ställning till frågor och åtgärder som ligger nämndens ansvarsområde.
- En sammanfattning återkopplas till institutioner

Uppföljning/utvärdering 2023 - 2024

En ny uppföljning eller utvärdering planeras 2023 – 2024. Baserat på uppföljningen 2021 och utfallet från denna, beslutas exakt hur uppföljning eller utvärdering ska genomföras 2023/2024 Preliminärt omfattar den samma kvalitetsaspekter som uppföljningen 2021 men innefattar även någon form av extern medverkan.